

O umysłowym
i moralnym
niedorozwoju
kobiety

Paul Julius Möbius
Katinka von Rosen

O umysłowym i moralnym niedorozwoju kobiety

Paul Julius Möbius

Katinka von Rosen

ISBN: 978-83-932575-9-1

Copyright © by Antydaktyl

Rozpowszechnianie w jakiegokolwiek formie zabronione.

zastrzeżenie to dotyczy nie tylko okładki oraz wstępu ale także samego tekstu, który został poddany gruntownej redakcji.

SPIS TREŚCI

Motto

Wstęp

Paul Julius Möbius

O fizjologicznym niedorozwoju umysłowym kobiety

Paul Julius Möbius

O fizjologicznym niedorozwoju umysłowym kobiety – odpowiedź na zarzuty

Katinka von Rosen

O moralnym niedorozwoju kobiety

Motto

Jane Austen (1775-1817), autorka powieści „Duma i uprzedzenie” i „Rozważna i romantyczna”:

Kobieta, zwłaszcza jeśli ma nieszczęście wiedzieć cokolwiek, powinna się z tym jak najstaranniej kryć.

Freya Stark (1893-1993), podróżniczka i pisarka:

Wielką i chyba jedyną korzyścią bycia kobietą jest to, że zawsze może udać głupszą, niż jest i nikogo to nie zaskoczy.

Wstęp

Prezentujemy Państwu wydany w 1900 roku antyfeministyczny i antykobiecy klasyk. Książka bardzo niepoprawna politycznie! Autorzy uważają, że kobiety są wyraźnie głupsze, mniej twórcze i bardziej wredne od mężczyzn, że ich podstawową rolą jest rodzenie i wychowywanie dzieci, a podstawowym zainteresowaniem upiększanie się i plotkowanie. Wszystko to miałyby wynikać z faktu, że mózgi kobiet są mniejsze niż mózgi mężczyzn. Tekst jest arcyciekawym dokumentem epoki – uświadamia nam, jak bardzo na lepsze, zmienił się nasz świat w ciągu zaledwie kilku pokoleń.

Nasz e-book składa się z trzech części. Pierwsza, to tekst „O fizjologicznym niedorozwoju umysłowym kobiety” autorstwa niemieckiego lekarza – psychiatry Dr Paula Juliusa Möbiusa. Druga, to tekst tego samego autora będący komentarzem do reakcji jakie wywołało pierwsze wydanie jego dzieła. Część trzecią, zatytułowaną „O moralnym niedorozwoju kobiety” napisała Katinka von Rosen, która „rozwija” myśli zawarte w książce Dr Möbiusa.

Tekst Katinki von Rosen (ukazał się jako osobna publikacja w 1903 roku) jest jednak niewątpliwie parodią „dzieła” Möbiusa – autorka zapewne szczerze ubawiła się tezami Möbiusa i ironicznie mu potakuje doprowadzając jego rozumowanie do absurdu. Nie każdy się w tym jednak połąpał – w wydaniu polskim, które było podstawą do opracowania tego e-booka (szczegóły poniżej), wydawca i tłumacz z całą powagą informują, że tezy Möbiusa są tak nieodparcie słuszne, że nawet kobiety je popierają.

Choć od opublikowania tej książki minęło już ponad sto lat, to wciąż wzbudza ona żywe emocje. Zapewne dlatego, że choć kobiety uzyskały już wiele, to walka o ich pełne równouprawnienie, albo wręcz o przejęcie przez nie całej władzy i pieniędzy (co postulują najbardziej radykalne feministki), wciąż trwa.

W Niemczech książka jest stale dostępna od momentu pierwszego wydania – co kilka lat ukazują się tam jej kolejne wznowienia (ostatnie już w XXI wieku). Czasem opatrzone współczesnym komentarzem. Nierzadko w formie reprintów wydań z początku XX wieku. W kraju tym dziełko dr Juliusa Möbiusa jest więc najwyraźniej antyfeministycznym klasykiem.

Książka była męską odpowiedzią na ruchy feministyczne, które na przełomie XIX i XX wieku zaczynały odgrywać w Europie coraz większą rolę. Jej autor chciał się sprzeciwić narastającej emancypacji kobiet – ich chęci do kształcenia się na wyższych uczelniach, ich chęci do, generalnie rzecz biorąc, równouprawnienia z mężczyznami.

Dr Möbius w wielu miejscach swego tekstu uparcie postuluje (a wtóruje mu, choć, jak wiemy, nieszczerze Katinka von Rosen), że kobiety nie powinny pracować ale „siedzieć w domu” i wychowywać dzieci, a o utrzymanie rodziny powinien zadbać mąż. A przecież wiemy, że na przełomie XIX i XX wieku (moment publikacji książki) większość kobiet pracowała na równi z mężczyznami – czy to w powstających masowo fabrykach, czy to na wsi – przy uprawie roli. Autor oczywiście o tym wiedział – ich tekst odnosił się więc w istocie do klasy średniej, będącej wtedy w zdecydowanej mniejszości, podczas gdy większość stanowili robotnicy i chłopci. Pamiętajmy jednak, że w owych czasach robotników i chłopów traktowano jak pod-ludzi – nie mieli oni pełni praw – byli rodzajem niewolników na łasce fabrykanta czy (czasem) feudalnego pana. Dopiero w wieku XX-ym klasy te (stanowiące zdecydowaną większość) wywalczyły sobie lepsze traktowanie. Podobnie było z kobietami a także z innymi dyskryminowanymi i źle traktowanymi grupami: murzynami, inwalidami, dziećmi wreszcie.

Podstawą przy opracowywaniu naszego e-booka, była zeskanowana wersja książki „O umysłowym i moralnym niedorozwoju kobiety” dostępna w zbiorach e-biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Autorzy: Dr P. J. Möbius i Katinka von Rosen, wydawca: Gebethner i Wolff, miejsce i rok wydania: Kraków 1937, drukarnia: Powściągliwość i Praca, przekład: Adam Drowicz.

Tekst dr Möbiusa nieco skróciliśmy – wyrzuciliśmy z niego nudne lub nieistotne fragmenty. Pominęliśmy też niektóre „dodatki” jak przedmowę tłumacza, hagiograficzny życiorys autora czy posłowie lub wstępy do kolejnych wydań. Tekst autorstwa Katinki von Rosen nie wymagał naszym zdaniem redakcji – opublikowaliśmy go praktycznie bez zmian. Zabawne i znaczące, że tekst ten jest napisany zdecydowanie lepiej niż tekst dr Möbiusa, który pisze czasem dość mętnie i rozwlekle (stąd potrzeba skrótów), choć przecież oboje się „zgadzają”, że kobiecy umysł jest słabszy niż męski.

Zachowaliśmy oryginalną pisownię – dość mocno różniącą się od dzisiejszej. To dla podkreślenia archaiczności tego tekstu – jego „zabytkowej” natury.

Jednak dr Möbius nie do końca się mylił, bo nie jest przecież tak, że psychika kobiet jest taka sama jak psychika mężczyzn. Aby się o tym przekonać wystarczy przeczytać książki „Płeć mózgu” (autorzy: Anne Moir, David Jessel) oraz „Mężczyźni są z Marsa a kobiety z Wenus” (autor: John Gray) a także obejrzeć film Marka Koterskiego „Baby są jakieś inne”.

Można też uznać dr Möbiusa za osobę, która przewidziała gnębiący obecnie Europę niż demograficzny – bo w swej książce ostrzega, że emancypacja (w tym kształcenie) kobiet spowoduje spadek ich rozrodczości. Trudno jednak rozstrzygnąć, czy emancypacja kobiet jest tu głównym sprawcą czy też raczej dostępność środków antykoncepcyjnych i oświata seksualna.

Postawa dr Möbiusa może też być wzorem dla tych naukowców, którzy boją się publikować a czasem nawet w ogóle podejmować badań dotyczących tematów drażliwych, których wyniki mogłyby być w sprzeczności z tak zwaną poprawnością polityczną. Po opublikowaniu swej książki dr Möbius był bardzo ostro krytykowany ale przecież nie odwołał swych tez (inna sprawa czy były one słuszne).

Mamy nadzieję, że lektura tej książki dostarczy Ci nie tylko rozrywki ale też zachęci do zainteresowania się tematem różnic mentalnych pomiędzy płciami – skłoni do poszukiwań wyników badań na ten temat, pobudzi do refleksji, zachęci do dyskusji.

O autorach

Dr Paul Julius Möbius (1853 – 1907) – niemiecki neurolog, psychiatra i psycholog – był praktykującym lekarzem w tych dziedzinach a także naukowcem o znaczącym dorobku – jego publikacje wywarły duży wpływ na XX-wieczną psychiatrię i psychologię. Zajmował się między innymi elektroterapią (elektrowstrząsy). Twórca psychoanalizy, Sigmundt Freud (1856 – 1939) uznawał Möbiusa za jednego ze swoich mistrzów. Tytuł doktora uzyskał w 1873 roku a habilitację w 1877 roku. Prywatnie P. J. Möbius był wnukiem Augusta Ferdynanda Möbiusa – znanego (głównie dzięki wstędze jego imienia) matematyka. Obecnie najbardziej znany jest jego prowokujący pamflet „O fizjologicznym niedorozwoju umysłowym kobiety”, w którym przedstawia kobiety jako głupsze od mężczyzn i

argumentuje, że jest to uwarunkowane ewolucyjnie, konieczne dla przetrwania ludzkości zjawisko.

Katinka von Rosen. Niewiele o niej wiadomo. Przez pewien czas była wiceprzewodniczącą Stowarzyszenia Pisarek i Artystek „Ariadna” z siedzibą w Wiedniu (oryginalna nazwa: Verein der Schriftstellerinnen und Künstlerinnen „Ariadne”; stowarzyszenie to istnieje zresztą do dzisiaj). Jest autorką tekstu „O moralnym niedorozwoju kobiety” będącego niewątpliwie ironiczną parodią dzieła „O fizjologicznym niedorozwoju umysłowym kobiety” autorstwa P. J. Möbiusa.

O fizjologicznym niedorozwoju umysłowym kobiety

Paul Julius Möbius

Można być pewnym, że umysłowe zdolności mężczyzny i kobiety różnią się znacznie między sobą. Ale czy jest tak, że kobiety są uzdolnione więcej pod jednym względem, mężczyźni zaś pod innym? Czy też że kobiety pod każdym względem są umysłowo niedorozwinięte w porównaniu z mężczyznami? Przysłowie przechyla się do tego ostatniego twierdzenia, gdy mówi: długie włosy, krótki rozum, współczesna mądrość jednak nie chce nic o tem wiedzieć, według niej kobiecy umysł stoi co najmniej narówni z męskim. Na ten temat spisano już morze atramentu, a przecież trudno mówić o jakimś uzgodnieniu i wyjaśnieniu przedmiotu.

Abstrahując od cech płciowych jest kobieta pod względem budowy ciała tworem pośrednim między dzieckiem a mężczyzną, a i duchowo jest nim również przynajmniej pod wieloma względami. W szczególach są pewne różnice. U dziecka jest głowa relatywnie większa niż u mężczyzny, u kobiety głowa jest nie tylko absolutnie ale także i relatywnie mniejsza. Mała głowa obejmuje naturalnie również i mały mózg, ale tutaj można zrobić zarzut, że mały mózg może również być tyle wart co i duży, gdyż może posiadać równie dobrze rozwinięte te partje, które są ważne dla duchowego życia. Dlatego ważniejsze, a przynajmniej bardziej przekonujące są badania porównawcze poszczególnych części mózgu. Tutaj powinny być uwzględnione zwłaszcza wyniki badań Rüdingera, który wykazał, że u donoszonego noworodka cała grupa zwojów, która otacza bruzdę Sylwiusza jest u dziewcząt bardziej pojedyncza niż u chłopców i jest uboższą w zakręty, że wyspa Reila jest u chłopców przeciętnie we wszystkich wymiarach nieco większa, wypuklejsza i silniej pobruzdowana niż u dziewcząt. Wykazał on również u dorosłych, że kobiecy gyrus frontalis tertius jest prostszy i mniejszy od męskiego, zwłaszcza ten jego odcinek, który bezpośrednio graniczy z gyrus centralis. Oglądanie tablic, przekonuje, że różnice są bardzo znaczne. Rüdinger wykazał dalej, że „całe medjalne pasmo zwojów płatu ciemieniowego i wewnętrzny górny zwój przejściowy są w kobiecych mózgach w swoim rozwoju zahamowane”. U mężczyzn umysłowo nisko stojących (np. u murzyna) znalazł on stosunki płatu ciemieniowego podobne do kobiecych, podczas gdy u duchowo wysoko stojących mężczyzn potężny rozwój piąta ciemieniowego dawał całkiem inny obraz. Najbardziej proste stosunki znalazł Rüdinger u pewnej bawarskiej kobiety, mówi on poprostu o „typie zbliżonym do zwierzęcego”.

Jest więc wobec tego dowiedzionem, że te części mózgu, które są szczególnie ważne dla życia umysłowego, jak zwoje płatu czołowego i ciemieniowego są u kobiety gorzej wykształcone niż u mężczyzn i że różnica ta istnieje już przy urodzeniu.

Co do zmysłów, to zdaje się obie płci posiadają je mniej więcej w stopniu równym. Lombroso na podstawie swoich badań przypuszcza, że skóra, kobiety jest mniej wrażliwa na ból. Przypuściwszy nawet, że jego spostrzeżenia znalazłyby ogólne potwierdzenie, to jednak chodzi tu przecież nie o mniejszą czułość zmysłów, lecz o zmniejszoną reakcję duchową na silne bodźce. Okoliczność, że mężczyźni nadają się lepiej do subtelnego różnicowania np. przy próbach herbaty, sortowaniu wełny, również w ten sposób należy rozumieć, że są oni w stanie lepiej ocenić drobne różnice w czuciu. Z drugiej strony radość, jaką kobietom sprawiają kolory nie należy uważać za dowód lepszego zmysłu barw, lecz trzeba tłumaczyć duchowemi skłonnościami. Inaczej ma się sprawa z motoryczną stroną, gdyż co do siły i zręczności stoi kobieta niżej od mężczyzny. Spowodu swej słabości jest ona skazana wyłącznie na prace, które wymagają pewnej, zręczności i stąd pochodzi wiara w zręczność kobiecych palców. Skoro jednak mężczyzna weźmie się do pracy kobiecej jako krawiec, tkacz, kucharz itp. to lepiej wykonywa pracę niż kobieta. Przecież w gruncie rzeczy zręczność jest czynnością kory mózgowej, podobnie jak zdolność oceniania wrażeń zmysłowych i my jeszcze raz wskażemy na to, że różnic obu płci należy szukać w swoistych właściwościach umysłowych.

koniec bezpłatnego fragmentu